

Ihohoterwa rishingiye ku gitsina.

Tumenye, dukumire kandi turwanye ihohoterwa rishingiye ku gitsina.

Ihohoterwa rishingiye ku gitsina ni iki?

Ihohoterwa rishingiye ku gitsina ni igikorwa icyo ari cyo cyose gikorwa umuntu haba ku mubiri, mu mitekerereze, ku myanya ndangagitsina no ku mutungo, kubera ko ari umuhungu cyangwa umukobwa, umugore cyangwa umugabo.

Byagaragaye ko hari abantu benshi bakora cyangwa bakorerwa ihohoterwa rishingiye ku gitsina batabizi.

Icyo gikorwa kibabuza uburenganzira bwabo kandi bikabagiraho ingaruka mbi.

Ibyiciro by'ihohoterwa rishingiye kugitsina.

Ihohoterwa rishingiye ku gitsina ririmo ibyiciro 4:

1. Ihohoterwa rikorewe ku myanya ndangagitsina.

- Gusambanya umwana.
- Kwangiza imyanya ndangagitsina.
- Gufata ku ngufu.
- Gukoresha imibonano mpuzabitsina ku gahato uwo bashyingiranywe.
- Gukoresha ibikorwa by'urukozasoni.

2. Ihohoterwa rikomeretsa umubiri.

- Kwica.
- Gukubita no gukomeretsa.
- Guhutaza.
- Gutwika kimwe mu bice by'umubiri.
- Guhana umwana birenze urugero.

3. Ihohoterwa rikomeretsa umutima.

- Guhozwa ku nkeke.
- Guteshwa agaciro.
- Gutukwa, gucunaguzwa, gucyurirwa.
- Kubuzwa umudendezo kubera imiterere karemano, kubura urubyaro cyangwa kubyara abana b'igitsina kimwe.

4. Ihohoterwa rishingiye ku mutungo.

- Kutagira ijamba ku micungire y'umutungo w'urugo.
- Kuvutswa uburenganzira ku murimo.

- Kwimwa uburenganzira bwo kuzungura.
- Kwanga guhahira urugo.

Zimwe mu mpamvu zitera ihohoterwa.

- Ubukene no kutagira akazi bituma abantu bakorerwa ihohoterwa cyane cyane gufatwa ku ngufu kugira ngobahabwe akazi cyangwa amafaranga.
- Kubura amakuru kw'ihohoterwa bishobora gutuma abantu bakora cyangwa bakorerwa ihohoterwa batabizi.
- Kudaha umugore cyangwa umugabo agaciro n'uburenganzira akwiye nk'ikiremnamuntu.
- Imyumvire mike ku burenganzira bwa muntu.
- Ikoreshwa ry'ibiyobyabwenge n'inzoga.
- Guteshuka ku nshingano za kibyeyi.
- Gushaka kwikubira, inda nini n'ubusambo.
- Kutaganira ku ihohoterwa.
- Ibishuko no gushaka kubaho mu buzima udafiteye ubushobozi.

Zimwe mu ngaruka z'ihohoterwa rishingiye ku gitsina.

A. Uwahohotewe.

- Kugira ubwoba, agahinda, ihungabana bishobora no kuganisha ku kwiyahura.
- Kwangirika kw'imyanya ndangagitsina.
- Kwandura SIDA n'indwara zandurira mu mibonano mpuzabitsina idakingiye.
- Urupfu.
- Itotezwa, guhabwa akato n'ihazwa mu muryango.
- Gutakaza amashuri, gushaka ukiri muto n'ubukene.
- Ubugumba n'ubundi bumuga bw'umubiri.
- Gutwara inda zitateganyijwe cyangwa z'imburagihe (ku mwana).
- Kugira ipfunwe muri sosiyete.
- Gutakaza icyizere cyo kubaho.

B. Uwakoze icyaha.

- Gufungwa no guhanwa n'amategako ku muntu wahohoteye undi.
- Kudindira mu kwiteza imbere no guteza imbere umuryango we.
- Icyimwaro no guta agaciro mu bandi.
- Kwandura SIDA n'izindi ndwara zandurira mu mibonano mpuzabitsina idakingiye.
- Guhorana inkomanga ku mutima.
- Gufungwa no kuba umutwaro ku muryango we n'Igihugu.

C. Sosiyete n'igihugu muri rusange.

- Amakimbirane mu miryango.
- Ubukene mu miryango no mu Gihugu muri rusange.
- Indwara zitandukanye zibasira abagize umuryango (bwaki, impiswi, malaria, Sida, n'izindi).
- Kugira abana b'inzererezi.

Wakora iki igihe ukorewe cyangwa ubonye ukorerwa ihohoterwa rishingiye ku gitsina?

- Tanga amakuru ku gihe ku nzego zibishinzwe.
- Ihutire kugera ku kigo nderabuzima cyangwa ibitaro bikwegereye.
- Ihutire kugera kwa muganga nibura amasaha 72 atarashira uhereye igihe wakorewe icyaha.
- Sigasira ibimenyetso (wikaraba cyangwa ngo ukuremo umwenda w'imbere) kugira ngo bifashe inzego bireba gukurikirana uwakoze icyaha.
- Fasha uwahohotewe kubona ubufasha bwihuse, bukwiye kandi umufashe kugera ku nzego bireba.